

2016 YILI **TARIMSAL**
DESTEKLER

TARIMSAL DESTEKLER

Tarımsal Destekler; kalite, sağlık, verimlilik ve kırsal kalkınma esas alınarak yeniden düzenlendi ve miktarları artırıldı...

- Üretimden hasada, işlemeden satışa her aşamada üreticimizi desteklendi.
- Destek kalemleri ve birim miktarları üretim sezonundan önce açıklandı.
- Desteklerin %60'dan fazla bölümü, üretimin en yoğun olduğu yılın ilk 6 ayında ödendi.
- 2002 yılında 1,8 Milyar TL iken, 2015 yılında üreticilerimize; 11 Milyar TL tarımsal destek verilmesi planlandı.
- 2003-2015 döneminde çiftçilerimize yaklaşık 70 Milyar TL nakit destek verildi.

BİTKİSEL ÜRETİM DESTEKLERİ

ALAN BAZLI DESTEKLER

MAZOT, GÜBRE DESTEĞİ

Çiftçimize ilk kez mazot, gübre desteği verildi...

- Mazot ve gübre gibi önemli girdi kalemlerini destek kapsamına aldık.
- 2003-2016 döneminde toplam 6,7 Milyar TL mazot desteği ödemesi yapıldı.
- 2005-2016 döneminde toplam 6,7 Milyar TL gübre desteği ödemesi yapıldı.
- Verilen desteklerle çiftçilerimizin mazot ve gübre maliyetinin ortalama %15'i karşılandı.
- 2009-2016 yılları arasında 645 Milyon TL toprak analizi desteği verildi.

DESTEKLEME KONULARI	Birim Fiyat (2016) (TL/da)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER
MAZOT ve GÜBRE DESTEĞİ (TL/da)		
Mazot ve Gübre	11	ÇKS Belgesi Başvuru Dilekçesi

- Çiftçinin önemli üretim girdilerinden olan kimyevi gübre ve yemde KDV kaldırıldı.
- 2016 Şubat ayında yaptığımız düzenleme ile kimyevi gübrede %18, karma yemde %8 olan KDV sıfırlandı.

FINDIK DESTEĞİ

Fındık Stratejisi ile fındık üreticileri desteklendi,
piyasalarda denge sağlandı...

- 2009-2014 yılları arasında fındık üreticilerine toplam 4,4 milyar TL alan bazlı gelir desteği ve 3,8 milyon TL telafi edici ödeme desteği verilmiştir.
- 2015 yılı ürünü fındık alan bazlı gelir desteği müracaatları 1 Nisan 2016 tarihinde sona ermiş olup Haziran ayı sonunda 383.693 üreticiye toplam 825 Milyon TL ödeme yapılmıştır.

FINDIK DESTEĞİ (TL/da) (2012-2013-2014-2015)

DESTEKLEME KONULARI	Birim Fiyat (TL/da)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR
Alan Bazlı Gelir Desteği	Ruhsat verilen alanlarda fındık yetiştiren üreticilere; <ul style="list-style-type: none">• 2012 yılı ürünü için 150• 2013 yılı ürünü için 160• 2014 yılı ürünü için 170• 2015 yılı ürünü için 170	ÇKS ve FKS kaydı Başvuru dilekçesi Fındık üretici belgesi
Telafi Edici Ödeme	Ruhsatsız fındık bahçelerini sökerek, alternatif ürüne geçen üreticilere; <ul style="list-style-type: none">• 2012-2014 yılları arasında söküm yılında 300 TL/da, devam eden diğer iki yılda 150 şer TL/da olmak üzere üç yıl sonunda toplam 600 TL/da	ÇKS Kaydı Başvuru dilekçesi

FARK ÖDEMESİ (PRİM) DESTEĞİ

Prim desteklerinin kapsamı genişletildi,
miktarı arttırıldı...

- Stratejik öneme sahip kütlü pamuk, yağlık ayçiçeği,soya fasulyesi, kanola, aspir, dane mısır ve zeytinyağına önemli miktarda prim desteği verildi.
- Prim desteklerine; 2004 yılından itibaren çay, 2005 yılından itibaren hububat (arpa, buğday, çavdar, yulaf) ve çeltik, 2008 yılından itibaren baklagiller (kuru fasulye, nohut, mercimek) ile 2010 yılından itibaren de tritikale ilave edildi.
- 2003-2015 döneminde toplam 27,7 Milyar TL prim desteği ödendi.

DESTEKLEME KONULARI	Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER
FARK ÖDEMESİ DESTEKLERİ (Kırs/1kg)		ÇKS Belgesi Başvuru Dilekçesi Müstahsil makbuzu veya fatura Borsa tescil beyannamesi Tohumluk sertifika belgesi Sertifikalı tohumluk satış faturası
Yağlık Ayçiçeği	40	
Kanola	50	
Dane Mısır	2	
Kütlü Pamuk	75	
Soya fasulyesi	60	
Buğday, Arpa, Yulaf, Çavdar, Triticale	5	
Aspir	55	
Zeytinyağı	80	
Çeltik	10	
Kuru Fasulye, Nohut, Mercimek	30	
Çay	13	

- Patates siğili hastalığı görülen Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Artvin, Ankara, Bursa, Gümüşhane, Iğdır, Kayseri, Nevşehir, Niğde, Ordu, Sivas ve Trabzon illerinde güvenlik kuşağında alternatif ürün olarak; aspir, kanola, soya fasulyesi ve yağlık ayçiçeği üretimi yapan üreticilere, aldığı fark ödemesi desteğine %50 ilave ödeme yapılır.
- Yer altı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği yerlerdeki parsellerde, 2016 yılında ekimi yapılan dane mısır alanları, fark ödemesi desteğinden yararlandırılmaz, bahsekonu alanlarda mercimek ve nohut için fark ödemesi desteğinde %50 ilave destek ödenir.
- Yukarıda belirtilen ürünlere karşılarında gösterilen miktarlarda; ayrıca, 2016 yılında, sözleşmeli yağlık ayçiçeği, aspir, kanola ve soya fasulyesi üretimi yapan üreticilere fark ödemesi desteğine ilave olarak yukarıda belirtilen miktarlarda destekleme ödemesi yapılır.

SERTİFİKALI TOHUM, FİDE VE FİDAN DESTEKLERİ

Sertifikalı tohum, fide ve fidan destekleri başlatıldı...

- Bitkisel üretimde verimlilik ve kalitenin artırılması amacıyla; 2005 yılında ilk kez destekleme kapsamına alınan sertifikalı tohumluk ve fide/fidan kullanımına bugüne kadar 1,1 Milyar TL ödendi.
- 2008 yılından itibaren özel sektör tarafından üretilen sertifikalı tohumluk da destekleme kapsamına alındı ve bugüne kadar toplam 224 Milyon TL destek ödendi.
- Yapılan desteklemeler sayesinde tohum üretimi 145 Bin tondan 896 bin tona, fidan üretimi de 4 Milyona adetten 132 Milyona ulaştı.

DESTEKLEME KONULARI	Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER
YURTIÇİ SERTİFİKALI TOHUM KULLANIM DESTEĞİ (TL/da)		
Buğday, Arpa	8,5	ÇKS Belgesi Başvuru Dilekçesi Talep Formu Fatura Sertifika Belgesi
Tritikale, Yulaf, Çavdar	6	
Çeltik	8	
Yonca, Yerfıstığı	15	
Nohut, Kuru Fasulye, Mercimek, Soya fasulyesi	20	
Susam, kanola (kolza), aspir	4	
Patates	80	
Korunga, fiğ, yem bezelyesi	10	
Orijinal ve üstü tohumluk kullananlar	İlave %50	

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER
YURTIÇİ SERTİFİKALI TOHUM ÜRETİM DESTEĞİ (TL/kg)			
Buğday, patates		0,10	ÇKS Belgesi Müracaat Formu Sertifika Belgesi Satış faturası Sözleşmeli yetiştirici listesi ve arazi bilgi formu Tohumluk beyannamelerinin onaylı sureti Yetkilendirilmiş tohumculuk kuruluşu belgesi
Arpa, tritikale, yulaf, çavdar		0,08	
Nohut, kuru fasulye, mercimek, aspir,		0,50	
Korunga, fiğ, yem bezelyesi		0,75	
Çeltik		0,25	
Soya		0,35	
Yer fıstığı		0,80	
Kanola (kolza)		1,20	
Susam		0,60	
Yonca		2	
Orijinal ve üstü tohumluk üretimi	Orijinal/Temel 2-3	Aldığı desteğe %50 ilave	
	Orijinal/Temel 1	Aldığı desteğe %100 ilave	
	Ön Elit /Elit	Aldığı desteğe %500 ilave	
	Süper Elit	Aldığı desteğe %2000 ilave	

DESTEKLEME KONULARI	Birim Fiyat (2016)		MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER
	Standart	Sertifikalı	
YURTIÇİ SERTİFİKALI FİDAN, ÇİLEK FİDESİ ve STANDART FİDAN KULLANIM DESTEĞİ (TL/da)			
Bodur meyve fidanları ile bahçe tesisi	150	400	ÇKS Belgesi
Yarı Bodur meyve fidan türleri ile bahçe tesisi	150	350	Başvuru Dilekçesi
Bağ, zeytin ve diğer meyve fidanları ile bahçe tesisi	100	280	Taahhütname
Aşılama ile çeşit değiştirme	-	250	Talep Formu
Virüsten ari fidanlara ilave olarak	50	100	Satış Faturası
Sertifikalı çilek fidesi	-	350	Sertifika belgesi
Antepfıstığı anacı ile meyve bahçesi tesisi	100	280	Bitki Muayene Raporu
Patates sigili görülen alanlarda fidan kullanım desteği	Aldığı desteğe %50 ilave	Aldığı desteğe %50 ilave	Kira sözleşme belgesi
Sanayiye yönelik çeşitlerde ilave destek	-	Aldığı desteğe %50 ilave	Fatura düzenleyen kişiye ait Fidan/Fide Üretici Belgesi veya Tohumluk Bayii Belgesi
Geleneksel zeytin bahçelerinin rehabilitasyonu	100		
YURTIÇİ SERTİFİKALI FİDAN ÜRETİM DESTEĞİ	Aşılı (TL/Adet)	Aşısız(TL/Adet)	Yetkilendirilmiş Tohumcu kuruluş belgesi
Sertifikalı Sınıfında Tüm Çeşitler	1	0,5	ÇKS Belgesi

ORGANİK TARIM VE İYİ TARIM UYGULAMALARI DESTEKLERİ

Organik tarım desteklendi...

- Organik Tarım yapan üreticilere bugüne kadar toplam (organik hayvancılık dahil) 339,2 Milyon TL destek ödendi.
- 2002-2014 döneminde organik tarımda; ürün sayısı %42, üretim alanı %837, üretim miktarı %430 arttı.
- 2007-2015 döneminde iyi tarım uygulaması yapan üretici sayısı 651'den 39.740 'a, iyi tarım uygulama alanı 54 Bin dekardan 3.466 Bin dekara yükseldi.

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER
ORGANİK TARIM	1. Kategori Üretim	100 TL/da	ÇKS Belgesi, Başvuru Dilekçesi OTBİS Kaydı Uygunluk Belgesi Bakanlığın ilgili kayıt sistemlerine kayıtlılık
	2. Kategori Üretim	70 TL/da	
	3. Kategori Üretim	30 TL/da	
	4. Kategori Üretim	10 TL/da	
ORGANİK HAYVANCILIK	Arılı Kovan	10 TL/kovan	
İYİ TARIM UYGULAMALARI	Meyve, Sebze	50 TL/da	ÇKS Belgesi, Başvuru Dilekçesi, İTU sertifikası
	Örtüaltı	150 TL/da	ÖKS Belgesi, Başvuru Dilekçesi, İTU sertifikası, ÇKS Belgesi
	Süs Bitkiler,Tıbbi Aromatik Bitkiler	100 TL/ da	Başvuru Dilekçesi, İTU sertifikası, ÇKS Belgesi

TELAFİ EDİCİ ÖDEME DESTEKLERİ

Patates siğili görülen alanlar ile patates siğili için oluşturulan güvenlik kuşağındaki alanlarda, karantina önlemi olarak alternatif ürün yetiştirilmesi veya nadasa bırakılması durumunda ÇKS 'ye dahil olan çiftçilere dekar başına 110 TL destek verilir.

Destekleme ödemesi aynı parselde 3 yılda 1 defa ödenir. 3 yılı kapsayacak ödeme 2016 yılında yapılır.

Patates siğili ile bulaşık alanlarda ödemeye esas yıllarda, alternatif ürün olarak patates ve solanaceae familyasına ait bitkiler ile toprak parçası taşıyacak yumrulu bitkiler, fide ve fidan gibi üretim materyalleri dışındaki bitkisel ürünleri yetiştiren ya da nadas uygulayan çiftçiler ile oluşturulan güvenlik kuşağında patates, tohumluk, fide, fidan dışında diğer tüketim amaçlı alternatif ürünleri yetiştiren ya da nadasa bırakan çiftçiler destekleme ödemelerinden yararlandırılır.

HAYVANCILIK DESTEKLERİ

YEM BİTKİLERİ, ARICILIK, SU ÜRÜNLERİ SÜT TOZU DESTEKLEMELERİ

Hayvancılığa verilen önem ve destek artırıldı...

- Son 13 yılda hayvancılığa verilen destek 35 kat arttı.
- 2003-2015 döneminde hayvancılığa toplam 15 Milyar TL destek verildi.
- Son 13 yılda 50 başın üzerinde büyükbaş hayvancılık işletmesi sayısı %683 arttı.
- 4 ayını doldurmuş programlı aşıları yaptırılan buzağı ve malaklar destekleme kapsamına alınmıştır.
- Soykütüğüne kayıtlı ve döl kontrolü projesi kapsamında tohumlamadan doğan buzağları farklı desteklemektedir. "Süt Tedarik Sözleşmesi" hükümlerine göre destekleme ödemesi yapılacaktır.

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR
Yem Bitkileri	Yonca (sulu)	60 TL/da/yıl	ÇKS Belgesi, Başvuru dilekçesi
	Yonca (kuru)	35 TL/da/yıl	
	Korunga	45 TL/da/yıl	
	Tek Yıllıklar	40 TL/da	
	Silajlık Tek Yıllıklar	55 TL/da	
	Silajlık Mısır (sulu)	90 TL/da	
	Silajlık Mısır (kuru)	45 TL/da	
	Yapay Çayır-Mera	150 TL/da	
Arıcılık	Arılı kovan	10 TL/adet	En az 30 en fazla 1.000 adet arılı kovanı sahip olunması, AKS Belgesi, Başvuru dilekçesi, Arıcı kayıtlı olduğu il/ilçe dışından müracaat ediyor ise Arı Konaklama Belgesi ve Veteriner Sağlık Raporu
	Bombus arısı	60 TL/koloni	İzinli işletmelerden satın alınması, ÖKS Belgesi, Başvuru Dilekçesi, Koloni Faturası

- Patates siğili hastalığı görülen Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Artvin, Ankara, Bursa, Gümüşhane, Iğdır, Kayseri, Nevşehir, Niğde, Ordu, Sivas ve Trabzon illerinde güvenlik kuşağında alternatif ürün olarak; aspir, kanola, soya fasulyesi ve yağlık ayçiçeği üretimi yapan üreticilere, aldığı fark ödemesi desteğine %50 ilave ödeme yapılır.
- Yer altı sularının yetersiz seviyede ve su kısıtı olduğunun Bakanlıkça tespit edildiği yerlerdeki parsellerde, 2016 yılında ekimi yapılan dane mısır alanları, fark ödemesi desteğinden yararlandırılmaz, bahsekonu alanlarda mercimek ve nohut için fark ödemesi desteğinde %50 ilave destek ödenir.
- Yukarıda belirtilen ürünlere karşılarında gösterilen miktarlarda; ayrıca, 2016 yılında, sözleşmeli yağlık ayçiçeği, aspir, kanola ve soya fasulyesi üretimi yapan üreticilere fark ödemesi desteğine ilave olarak yukarıda belirtilen miktarlarda destekleme ödemesi yapılır.

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR
Su Ürünleri	Alabalık	250.000 kg'a kadar	0,65 TL/kg
		250.001-500.000 kg	0,325 TL/kg
	Yeni Türler	250.000 kg'a kadar	1 TL/kg
		250.001-500.000 kg	0,5 TL/kg
	Midye	0,05 TL/kg	
Kapalı sistem üretim	0,50 TL/kg		
Balıkçı Gemisi Desteği (TL/adet)	10-20 (metre)	10.000 TL/ adet	Su ürünleri ruhsat tezkeresine sahip olmak
	21-30 (metre)	15.000 TL/ adet	
	31-34 (metre)	20.000 TL/ adet	
	35-45 (metre)	30.000 TL/ adet	
	46 ve üzeri (metre)	35.000 TL/ adet	
Süt Primi	Büyükbaş	Bakanlıkça belirlenecek	SKS Belgesi, Fatura veya müstahsil makbuzları
	Küçükbaş		
	Manda		
Çiğ Sütün Değerlendirilmesine Yönelik Destekleme (TL/ton)		Bakanlıkça belirlenecek	Dilekçe, Taahhütname, Çiğ sütün süt tozu üretimi için üretici örgütlerinden tedarik edilmesi ve ilgili tebliğde yer alan diğer şartlar

HAYVAN BAŞI DESTEKLERİ

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016) (TL/baş)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR
Hayvan Başı Ödeme (TL/ baş)	Buzağı / Malak desteği	4 ay ve üzeri buzağı/ malak (81 il) Soy kütüğü (81 il)	350 500
	Döl kontrolü	50 (ilave)	Programlı aşıları tamamlanmak kaydıyla 4 ay ve üzeri buzağılara/ malaklara 350 TL, soy kütüğü desteği 500 TL olarak ödenir. Döl kontrolü kapsamında testlerini tamamlamıő boğaların buzağılarına ilave 50 TL ödenir.
	Besilik Materyal Üretim Desteği	Besi süresini tamamlamıő erkek sığırlarda (manda dahil) 1-300 baş arası kestirilen hayvan başına	200
Anaç Koyun-Keçi		25	KKKS Belgesi, KKBS Belgesi, İlgili yetiştirici birliğine üyelik, Başvuru dilekçesi,

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016) (TL/baş)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR	
Hayvan Başı Ödeme (TL/ baş)	Atık desteği	Büyükbaş hayvan atıkları (aşılama sonrası)	400	
		Küçükbaş hayvan atıkları (aşılama sonrası)	100	
	Hastalıklardan Ari İşletme		200 (500 başa kadar tam , 501 baş ve üzeri için %50'sine karşılık gelen tutar)	Başvuru dilekçesi, İşletme Tespit ve İnceleme Tutanağı, Teknik ve hijyenik açıdan asgari yeterlilik, Sığırların küpelenmiş, pasaportu verilmiş ve veri tabanına kayıt edilmiş olmaları, Şap aşularının yaptırılması, İşletmede, karantina ve gözetim ünitesi bulunması, İlaç, aşı ve benzeri kayıtların işletmede bulundurulması Doğum, ölüm ve mecburi kesim tarihlerinin kaydı
	Onaylı Süt Çiftliği (ilave)		60	Ayrıca onaylı süt çiftliği sertifikasına sahip olan işletmeler
	Hayvan Hastalığı Tazminatı Destekleri		Yerel kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenen miktar	11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında belirlenmektedir.

TİFTİK ÜRETİMİ, İPEK BÖCEĞİ, HAYVAN GEN KAYNAKLARINI KORUMA DESTEKLERİ

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR	
Tiftik (TL/kg)		22	Ürettiği tiftiği Tiftik Birliğine veya kooperatiflerine satmak, Başvuru dilekçesi	
İpek Böceği Desteği	Tohum (TL/Kutu/adet)	50	Koza Birlik tarafından ipekböceği tohumları üreticilere ücretsiz olarak dağıtılır. Tohum bedeli Birliğe Bakanlıkça ödenir.	
	1. sınıf yaş koza, damızlık koza ve diğer (TL/kg)	40	Ürettiği yaş ipekböceği kozasını Koza Birliğe veya kooperatiflerine satmak	
Hayvan Gen Kaynakları Desteği (TL/baş/kovan)	Büyükbaş hayvan koruma	550	Türkvet, AKS veya KKKS kaydı Başvuru Dilekçesi Hakediş Formu Taahhütname İkamet İlmühaberi Sözleşme Geliştirme projesinde yer alanlar için birliğe üyelik	
	Küçükbaş hayvan koruma	80		
	Sığır pedigrili koruma	800		
	Arı koruma	40		
	Halk elinde küçükbaş hayvan ıslahı	Elit Sürü Yavru		70
		Taban Sürü Yavru		40
	Halk elinde manda ıslahı desteği	850		
	Damızlığa ayrılan manda yavrusu desteği	200		
Damızlık erkek materyal (koç ve teke) desteği	200			

SÜRÜ YÖNETİCİSİ İSTİHDAMI VE AŞI DESTEĞİ

DESTEKLEME KONULARI		Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR
Sürü Yöneticisi İstihdamı Desteği (TL/İşletme)	250 küçükbaş ve üzeri (koyun-keçi) anaç hayvan varlığına sahip işletmelere 2016 yılı bütçesinden ödeme yapılacaktır.	5.000	Başvuru dilekçesi E-ıslah sistemine kayıt SGK hizmet dökümü Sürü yöneticisi sertifikası
Aşı Desteği (TL/baş)	Şap aşısı (Büyükbaş)	0,75	İlgili tebliğ esaslarına göre veteriner hekimler yararlanır.
	Şap aşısı (Küçükbaş)	0,50	
	Brucellosis (Büyükbaş)	1,50	
	Brucellosis (Küçükbaş)	0,50	
	Küpe uygulama desteği	1	

KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI 2016-2020

Kırsal kalkınma hamlesi başlatıldı...

- Tarım-sanayi entegrasyonunu sağlayan %50 hibe destekli Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) 2006 yılında başladı.
- Bu program ile tarıma dayalı ekonomik yatırımlar, makine-ekipman alımları ve modern sulama yatırımları desteklendi
- Ekonomik yatırımlar kapsamında; 2006-2015 döneminde 5.860 adet tarımsal sanayi tesisi tamamlandı. 1.7 Milyar TL hibe desteği verildi.
- Projeler kapsamında 60 Binden fazla kişiye iş imkanı sağlandı.
- 2007-2014 döneminde 272 Bin yeni makine ekipman alımına, 1.1 Milyar TL hibe desteği verildi.
- Program kapsamında şu ana kadar (Ekonomik Yatırım + Makine ekipman+sulama) toplam 279.538 proje 2.8 Milyar TL destek ödemesi yapılmıştır.

DESTEK KAPSAMI : Bu Tebliğ, 1/1/2016-31/12/2020 tarihleri arasında, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak, tarım ve tarım dışı istihdamı geliştirmek, gelirleri artırmak ve farklılaştırmak için kadın ve genç girişimciler öncelikli olmak üzere gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik faaliyetlere yönelik yatırımlar için yapılacak hibe ödemelerine ilişkin hususları kapsar.

EKONOMİK YATIRIM KONULARI		YATIRIM TUTARI ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK VERİLEN İLLER	DESTEK ORANI
Bitkisel ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	Yaş meyve sebze tasnif, paketlenme ve depolama	2.000.000	39 il	% 50
	Tohum işleme, paketlenme ve depolama	2.000.000	81 il	
	Diğer	1.500.000	81 il	
Hayvansal ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	Hayvansal ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması konusunda sadece ham derinin işlenmesi	2.000.000	42 il	
	Hayvansal ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	2.000.000	39 il	

EKONOMİK YATIRIM KONULARI		YATIRIM TUTARI ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK VERİLEN İLLER	DESTEK ORANI
Su ürünleri işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması		2.000.000	39 il	% 50
Hayvansalve bitkisel orjinligübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması		2.000.000	81 il	
Yenilenebilir enerji kaynakları kullanan yeni seraların yapımı		2.000.000	81 il	
Soğuk hava deposu yapımı		1.500.000	81 il	
Çelik silo yapımı		1.500.000	81 il	
Tarımsal üretime yönelik modern sabit yatırımlar	Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği	1.500.000	39 il	
	Mantar yetiştiriciliği Küçükbaş ve su ürünleri yetiştiriciliği	1.000.000	39 il	
Yenilenebilir enerji kaynakları üretim tesisleri*			39 il	

- *Bu Tebliğ kapsamında bulunan konularla ilgili tarımsal faaliyetlere yönelik yapılmış tesislerde kullanılmak üzere yenilenebilir enerji kaynaklarından jeotermal ve biyogazdan ısı ve/veya elektrik üreten tesisler ile güneş ve rüzgâr enerjisinden elektrik üreten tesislerin yapımına yönelik yatırımlardır.
- 39 il: Adana, Adıyaman, Antalya, Artvin, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Bolu, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkari, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Muğla, Niğde, Rize, Sakarya, Siirt, Sinop, Tekirdağ, Tunceli, Zonguldak, Bayburt, Kırıkkale, Batman, Şırnak, Bartın, Iğdır, Yalova, Karabük, Kilis, Osmaniye ve Düzce.
- 42 il: Afyonkarahisar, Ağrı, Amasya, Ankara, Aydın, Balıkesir, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Hatay, Isparta, Mersin, Kars, Kastamonu, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Nevşehir, Ordu, Samsun, Sivas, Tokat, Trabzon, Şanlıurfa, Uşak, Van, Yozgat, Aksaray, Karaman, Ardahan.

KIRSAL EKONOMİK ALTYAPI YATIRIM KONULARI	YATIRIM TUTARI ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK VERİLEN İLLER	DESTEK ORANI
Kırsal turizm yönelik yeni tesis yapımı	1.500.000	39 il	% 50
Çiftlik faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik altyapı sistemlerine yönelik yatırımlar	500.000	81 il	
El sanatları ve katma değerli ürünlere yönelik yatırımlar	500.000	39 il	
Bilişim sistemleri ve eğitimi	500.000	81 il	

KİMLER BAŞVURABİLİR: Gerçek ve tüzel kişiler

2-BİREYSEL SULAMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ(2016)

DESTEK KAPSAMI	1/1/2016-31/12/2020 tarihleri arasında kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için belirlenmiş bireysel sulama sistemlerinin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler
YATIRIM KONULARI	<ul style="list-style-type: none">✓ Tarla içi damla sulama sistemi kurulması✓ Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması✓ Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması✓ Lineer sistem yağmurlama sulama makinesi alınması✓ Center pivot sistem yağmurlama sulama makinesi alınması✓ Tamburlu sistem yağmurlama sulama makinesi alınması✓ Güneş enerjili sulama sistemleri kurulması
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none">• Gerçek kişiler için : 100.000 TL• Tüzel kişiler için : 200.000 TL• Hibe Desteği Oranı : %50

NOT:

1-Uygulamaya ilişkin detaylar 29.04.2016 tarih ve 29698 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ’de (Tebliğ no: 2016/13)” yer almaktadır.
2- Başvurular; 2016 yılı için 29.04.2016 tarihinde başlar ve bu tarihten itibaren kırk beş gün dür. 2017-2020 yılları arasında programın uygulama yılı itibariyle 1 Ocak tarihinde başlar ve bu tarihten itibaren kırk beş gündür.

IPARD KAPSAMINDA VERİLEN AB HİBE DESTEKLERİ

IPARD kapsamında yatırımlar desteklendi...

- IPARD Programı kapsamında kırsal alandaki yatırımlara AB hibesiyle birlikte toplam 1,1 Milyar Avro hibe sağlandı.
- Programın Uygulandığı iller;** Afyon, Ağrı, Amasya, Ankara, Aksaray, Ardahan, Aydın, Balıkesir, Bursa, Burdur, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Hatay, Karaman, Kars, Kastamonu, Kahramanmaraş, Kütahya, Konya, Isparta, Manisa, Malatya, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir, Samsun, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Uşak, Van, Ordu ,Yozgat

TEDBİR ADI	SEKTÖR	SEKTÖR ADI	DESTEK ORANI
Tarımsal İşletmelerin Fiziki Varlıklarına Yönelik Yatırımlar (101)	101-1	Süt Üreten Tarımsal İşletmeler	%60-70
	101-2	Kırmızı Et Üreten Tarımsal İşletmeler	
	101-3	Kanatlı Eti Üreten Tarımsal İşletmeler	
	101-4	Yumurta Üreten Tarımsal İşletmeler	

Her bir yatırım için uygun harcamaların toplam değeri:
Süt, et ve yumurta sektörleri için en az 20.000 avro en fazla 1.000.000 avro
Broyler ve hindi sektörleri için en az 20.000 avro en fazla 500.000 avro
Kaz sektörü için en az 20.000 avro en fazla 250.000 avro

TEDBİR ADI	SEKTÖR	SEKTÖR ADI	DESTEK ORANI
Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ile İlgili Fiziki Varlıklara Yönelik Yatırımlar (103)	103-1	Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	%50
	103-2	Kırmızı Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	
	103-3	Kanatlı Eti ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	
	103-4	Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	
	103-5	Meyve ve Sebze Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	

Her bir yatırım için uygun harcamaların toplam değeri:

Süt ve Et sektörleri için en az 30.000 avro ve en fazla 3.000.000 avro ,
Süt toplama merkezleri için en az 30.000 avro ve en fazla 1.000.000 avro,
Meyve ve sebze sektörü için en az 30.000 avro ve 1.250.000 avro,
Su ürünleri sektörü için en az 30.000 avro ve en fazla 1.500.000 avro.

TEDBİR ADI	SEKTÖR	SEKTÖR ADI	DESTEK ORANI
Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme (302)	302-1	Bitkisel üretimin çeşitlendirilmesi ve bitkisel ürünlerin işlenmesi ve pazarlanması	%65
	302-2	Arıcılık ve arı ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve pazarlanması	
	302-3	Zanaatkarlık ve yerel ürün işletmeleri	
	302-4	Kırsal turizm ve rekreasyon faaliyetleri	
	302-5	Su ürünleri yetiştiriciliği	
	302-6	Makine Parkları	
	302-7	Yenilenebilir enerji yatırımları	

Her bir yatırım için uygun harcamaların toplam değeri; en az 5.000 avro ve en fazla 500.000 avro'dur

KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ KAPSAMINDA GENÇ ÇİFTÇİ PROJELERİNİN DESTEKLENMESİ

YATIRIM KONULARI		DESTEK VERİLEN İLLER	DESTEK MİKTARI (en fazla)	BASVURU
Hayvansal Üretim Yönelik	Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık projelerini,	81 İL	30.000 TL	Başvuruların, genç çiftçilerin kırsal alanda ikamet ettiği veya ikamet etmeyi taahhüt ettiği yerleşim biriminin bağlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine bizzat yapılması şarttır. Başvurular 2016/16 no'lu tebliğin yayımlandığı tarihten beş iş günü geçtikten sonra başlar. Başvuru süresi otuz gündür.
	Arı ve arı ürünleri yetiştiriciliği projelerini			
	Kanatlı ve ipekböceği yetiştiriciliği projelerini,			
Kapama meyve bahçesi tesisi projelerini				
Bitkisel üretime yönelik	Fide, fidan, iç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği projelerini,			
	Kontrollü örtü altı yetiştiriciliği projelerini,			
	Kültür mantarı üretimi projelerini,			

YATIRIM KONULARI		DESTEK VERİLEN İLLER	DESTEK MİKTARI (en fazla)	BASVURU
Yöresel ürünleri ile tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik;	Tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, depolanması ve paketlenmesi konulu projeleri,	81 İL	30.000 TL	Başvuruların, genç çiftçilerin kırsal alanda ikamet ettiği veya ikamet etmeyi taahhüt ettiği yerleşim biriminin bağlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine bizzat yapılması şarttır. Başvurular 2016/16 no'lu tebliğin yayımlandığı tarihten beş iş günü geçtikten sonra başlar. Başvuru süresi otuz gündür.
	Coğrafi işaretli, yerli gen kaynaklarını kullanarak, organik veya iyi tarım uygulamalı bitkisel ve hayvansal üretim konulu projeleri,			
	Coğrafi işareti olan gıdaların üretimi konulu projeleri,			

BİTKİSEL ÜRETİM YAPAN KÜÇÜK AİLE İŞLETMELERİNİN DESTEKLENMESİ

Bu yeni uygulama ile her üreticinin tarımsal destekten faydalanması sağlandı, kaliteli üretimin artmasına önemli katkı sağlandı.

DESTEKLEME KONULARI	Birim Fiyat (2016) (TL/da)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER
BİTKİSEL ÜRETİM YAPAN KÜÇÜK AİLE İŞLETMELERİNİN DESTEKLENMESİ (5 dekar veya 5 dekarın altındaki araziler için)		
Meyve	100	ÇKS Belgesi Başvuru dilekçesi ÇKS Belgesi ÖKS Belgesi (Örtüaltı üniterinde meyve,sebze, süsbitkisi ve ıtri-tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği yapan üreticilerin başvuru dilekçesine ilave olarak)
Sebze		
Süs bitkisi		
İtri-tıbbi aromatik bitkiler		

- Tarımsal kredi kullanımı konusunda da küçük aile işletimlerine yönelik önemli düzenlemeler yapıldı.
- Damızlık süt sığırı yetiştiriciliği, damızlık etçi ve kombine sığırı yetiştiriciliği kredilerinde en az 10 baş hayvan şartı en az 5 başa indirildi.
- İkinci el tarımsal makine ve ekipman düşük faizli kredi kapsamına alındı.

FAİZ İNDİRİMLİ KREDİLER

Tarımda faizsiz finansman dönemi başlatıldı...

- 2002 yılında %59 seviyesinde olan kredi faiz oranları, sıfır ila %8,25 aralığına düşürüldü.
- Birçok tarımsal faaliyet faizsiz kredi kapsamına alındı.
- Son 13 yılda toplam 114 Milyar TL Tarımsal kredi kullanıldı.

- Hayvancılık, sulama, sertifikalı tohum, fide ve fidan üretimi, çok yıllık yem bitkileri üretimi yatırımları, damızlık kanatlı yetiştiriciliği, su ürünleri yetiştiriciliği yatırımlarında faizsiz finansman dönemi başlatıldı, kredi faizleri sıfırlandı.
- Hayvancılık kapsamında 2010 yılından bugüne kadar 371 Bin üreticiye toplam 8,6 Milyar TL faizsiz kredi kullanıldı.

2016 YILI DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM ve İŞLETME KREDİSİ UYGULAMALARI

KREDİ KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)		Kredi Üst Limiti (TL)	
	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi /Kredisi		
HAYVANSAL ÜRETİM KONULARI				
Damızlık süt sığırları yetiştiriciliği	750.000 TL'ye kadar	100	50	12.500.000
	750.001-5.000.000 TL	75	50	
	5.000.001-12.500.000 TL	50	25	
Yaygın hayvansal üretim		75	50	200.000
Damızlık	Etçi ve kombine sığır yetiştiriciliği	100	75	7.500.000
	Düve yetiştiriciliği	100	75	7.500.000
Büyükbaş Hayvan	Yetiştiriciliği	50	25	3.000.000
	Besiciliği	50	50	5.000.000
Küçükbaş Hayvan	Yetiştiriciliği	100	75	5.000.000
	Besiciliği	100	50	1.500.000
Arıcılık		50	50	1.500.000
Kanatlı sektörü		50	25	3.000.000
Kanatlı sektörü damızlık yetiştiriciliği		100	100	7.500.000
Hindi Besiciliği		50	75	1.000.000
Su Ürünleri	Su ürünleri yetiştiriciliği	100	50	5.000.000
	Su ürünleri avcılığı	50	50	2.000.000

2016 YILI DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM ve İŞLETME KREDİSİ UYGULAMALARI

KREDİ KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)		Kredi Üst Limiti (TL)	
	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi /Kredisi		
BİTKİSEL ÜRETİM KONULARI				
Kontrollü örtüaltı tarımı	750.000 TL'ye kadar	75	50	10.000.000
	750.001 -5.000.000 TL	50	25	
	5.000.001 -10.000.000 TL	25	25	
Yaygın bitkisel üretim	50.000 TL'ye kadar	50	50	250.000
	50.001 - 250.000 TL	25	25	
Çok yıllık yem bitkisi üretimi		100	75	2.500.000
Yurt içi sertifikalı tohum, fide, fidan üretimi		100	100	10.000.000
Yurt içi sertifikalı tohum, fide kullanımı		50	50	1.000.000
Yurt içi sertifikalı fidan kullanımı		50	50	5.000.000
Süs bitkisi üretimi		50	50	2.500.000
Stratejik bitkisel üretim		50	50	2.000.000
Sera Modernizasyonu		100	50	100.000

2016 YILI DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM ve İŞLETME KREDİSİ UYGULAMALARI			
KREDİ KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)		Kredi Üst Limiti (TL)
	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi /Kredisi	
MUHTELİF KONULAR			
İyi tarım/Organik tarım uygulamaları	50	50	5.000.000
Tarımsal Mekanizasyon	50	50	1.500.000
Modern basınçlı sulama	100	75	1.500.000
Arazi alımı	25	25	500.000
Lisanslı Depoculuk Yatırımları	50	25	5.000.000
TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİFLERİN ÜRETİM KONULARI			
Damızlık Süt Sığırcılığı	100	50	7.500.000
Büyükbaş Hayvan Besiciliği	75	50	5.000.000
Küçükbaş Hayvan Besiciliği	100	50	5.000.000
Kontrollü Örtü Altı Tarımı	75	50	7.500.000
Su Ürünleri Avcılığı	50	50	3.000.000
Tarımsal Ürün İşleme, Paketleme, Depolama Tesisleri	75	50	5.000.000
Yaş Çay Yaprağı Üretimi		50	5.000.000

DİĞER DESTEKLEMELER

Devlet destekli tarım sigortası ile çiftçimizin

alınacağı güvence altına alındı...

- Doğal afetlerden etkilenen üreticilerin mağduriyetlerini gidermek üzere Devlet Destekli Tarım Sigortaları uygulamaları 2006 yılında başlatıldı.
- Poliçe bedelinin %50'si hibe olarak karşılandı. (Açık alanda yetiştirilen meyvelerde don priminin %66,7)
- Uygulamanın başladığı 2006 yılından 2015 yılına kadar; 81 il, 971 ilçe, 1.750 bucak, 33.596 köyde toplam;
 - 5,9 Milyon adet sigorta poliçesi kesildi.
 - 1,9 Milyar TL prim desteği ödemesi ve 2,3 Milyar TL hasar ödemesi yapıldı.
- 2006 -2015 yılında sigortalanan alan 91 Milyon dekara, hayvan sayısı ise 4,6 Milyon başa ulaştı.

TARIM SİGORTALARI (TARSİM) PRİM DESTEĞİ (2016)

DESTEK ORANI (%)	DESTEKLEME KONULARI	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR
Dolu Paket Priminin %50'si	Bitkisel Ürün Sigortası	ÇKS kaydı
Don Priminin %66,7'si		
Poliçede yazılı olan primin %50'si	Sera Sigortası	ÖKS kaydı
	Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası	TÜRKVET kaydı
	Küçükbaş Hayvan Hayat Sigortası	TÜRKVET kaydı
	Kümes Hayvanları Hayat Sigortası	Kapalı sistemde üretimi yapılan, bio-güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları sigorta kapsamındadır.
	Su Ürünleri Hayat Sigortası	SKS kaydı
	Arıcılık (Arılı Kovan) Sigortası	AKS kaydı

Not: Sigorta poliçeleri TARSİM'e üye sigorta şirketleri veya acenteler tarafından kesilmektedir.

- 2006 yılında başlatılan "Çevre Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunması (ÇATAK) Projesi" ile çevre sorunlarıyla mücadele edilmesi amaçlandı. Proje 51 ilimize yaygınlaştırıldı.
- Sertifikalı danışmanlarla sözleşme imzalayan çiftçiler/tarımsal işletmeler 2009 yılından itibaren desteklenmeye başlandı. 2009-2014 döneminde toplam 149 Milyon TL destek sağlandı.
- 2003-2015 döneminde Ar-Ge için toplam 1,3 Milyar TL kaynak sağlandı.
- Bakanlığımız, TÜBİTAK tarafından en fazla projesi kabul edilen kamu kurumu oldu.
- 2007-2015 döneminde Ar-Ge için 37,5 milyar kaynak alındı.

DESTEKLEME KONULARI	Birim Fiyat (2016)	MÜRACAAT İÇİN GEREKLİ BELGELER VE KOŞULLAR
BİYOLOJİK MÜCADELE DESTEĞİ (TL)	70-460	ÖKS veya ÇKS kaydı Başvuru dilekçesi Kullanılan tül ve BKÜ'ye ait fatura ÜKD kaydı
ÇİFTLİK MUHASEBE VERİ AĞI (TL/işletme)	425	ÇKS veya HKS kaydı ÇMVA sistemine dâhil olunması
ÇEVRE AMAÇLI TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI (ÇATAK) DESTEĞİ (TL/da)		
I Kategori	30	Başvuru dilekçesi ÇKS Kaydı
II Kategori	60	
III Kategori	135	
AR - GE DESTEĞİ		Proje başvuru dönemi ve Ar-Ge Destek Programı öncelikli konuları www.tagem.gov.tr adresinde ilan edilir. 2016-2020 yılları içinde destekleme ödemesi yapılır
TARIMSAL YAYIM VE DANIŞMANLIK DESTEĞİ (TL)	20.000	Bakanlıkça yetkilendirilerek tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti sunan ziraat odası ve üretici örgütlerine, işletme bazlı danışmanlık yapmak üzere istihdam ettiği azami iki tarım danışmanı için destekleme ödemesi yapılır. Ziraat odası ve üretici örgütlerine istihdam edilen her bir tarım danışmanı için 20.000 TL tarımsal yayım ve danışmanlık desteği 12 aylık hizmet sunumuna bağlı olarak eşit iki dilim halinde ödenir.

AÇIKLAMALAR

Bu bültende, tarım sektörüne yönelik destekleme uygulamalarının detaylarına yer verilmiş ve üreticilerimizin uygulanmakta olan desteklerden haberdar edilmesi ve genel koşulları hakkında özet olarak bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Üreticilerimiz, desteklemeler için Bakanlık İl/İlçe Müdürlüklerine, IPARD kapsamındaki AB Kırsal Kalkınma destekleri için Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu İl Koordinatörlüklerine başvurabilirler.

Desteklemeler hakkında, Bakanlık İl/İlçe Müdürlüklerinden, Bakanlığımız web sayfasından (www.tarim.gov.tr) ve Strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde bulunan Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisinden (www.taryat.gov.tr) detaylı bilgi edinebilirler.

KISALTMALAR

- AKS Arıcılık Kayıt Sistemi
- BKÜ Bitki Koruma Ürünü
- ÇKS Çiftçi Kayıt Sistemi Belgesi
- DAP Doğu Anadolu Projesi
- E- İslah Sığır cinsi hayvanların kaydedildiği veri tabanı
- FKS Fındık Kayıt Sistemi
- GAP Güneydoğu Anadolu Projesi
- HKS Hayvan Kayıt Sistemi
- IPARD Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni
- İTU İyi Tarım Uygulamaları
- KES Kırmızı Et Kayıt Sistemi
- KKBS Koyun Keçi Bilgi Sistemi
- KKKS Koyun-Keçi Kayıt Sistemi
- OTBİS Organik Tarım Bilgi Sistemi
- ÖKS Örtüaltı Kayıt Sistemi
- SKS* Su Ürünleri Kayıt Sistemi
- SKS Süt Kayıt Sistemi
- TÜRKVET İşletmelerin, yetiştiricilerin ve sığır cinsi hayvanların kimlik bilgilerinin kayıt altına alındığı veri tabanı
- UVS Ulusal Vergi Sistemi
- ÜKD Üretici Kayıt Defteri
- SUBİS Su Ürünleri Bilgi Sistemi